Casa
Gab.
Est.
Tab.
N.º

Liber salomonis idest parabole eius secundum hebraicam ueritatem translate a beato eusebio ieronimo presbitero.

Chromatio et Heliodoro episcopis ieronimus.

Iungat epistola quos iungit sacerdotium. immo charta non diuidat. quos xpi nectit amor. Commentarios in osee. amos. zachariam. malachiam. que poscitis scripsissem: si licuisset pre ualitudine. Mittitis solatia sumptuum. notarios nostros et librarios sustentatis: ut uobis potissimum nostrum desudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuersa poscentium: quasi aut equum sit me uobis esurientibus aliis laborare. aut in ratione dati et accepti cuiquam preter uos obnoxius sim. Itaque longa egrotatione fractus. ne penitus hoc anno reticerem. et apud uos mutus essem: triduum opus uestro nomini consecraui. interpretationem uidelicet trium salomonis uoluminum. Masloth: quas ebrei parabolas. uulgata editio prouerbia uocat. Coeleth: quod grece ecclesiasten. latine concionatorem possumus dicere. Sirasirim: quod in nostra lingua uertitur canticum canticorum. Fertur et panaretos ihesu filii sirach liber: et alius pseudographus. qui sapientia salomonis inscribitur. Quorum priorem et hebraicum reperi. et non ecclesiasticum. ut apud latinos. sed parabolas prenotatum. Cui coniuncti erant ecclesiastes et canticum canticorum: ut similitudinem salomonis non solum librorum numero. sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquam est: quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet: et nonnulli scriptorum ueterum hunc esse iudei filonis affirmant. Sicut ergo iudith. et thobi. et machabeorum libros. legit quidem eos ecclesia. sed inter canonicas scripturas non recipit: sic et hec duo uolumina legat. ad edificationem plebis. non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane septuaginta interpretum magis editio placet: habet eam a nobis olim emendatam. Neque enim sic noua condimus. ut uetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit. sciat magis nostra intelligi. que non in tertium uas transfusa coacuerint. sed statim de prelo purissime commendata teste suum saporem seruauerint.

Explicit epistola. Incipiunt capitula libri prouerbiorum.

De parabolis salomonis. Et non adquiescere. I.
Affectu patris loquitur ad filium blandiciis peccatorum. II.
Non ambulandum cum impiis III.
Sapientia id est xpc loquitur foris id est in luce palam IIII.
ut relicta infantia malicia paruuli simus.
Sapientia hortatur conuerti ad dominum et perfert spiritum. V.
Sapientia comminatur cum temporibus suis. VI.
Sapientia hortatur suscipe sermones suos. sapientiam et prudentiam. Et precepta. VII.
Sapientia docet non esse obliuiscendam legem suam VIII.
Habendam esse fiduciam ad dominum et non hesitandum in oratione nec confundere prudentiam propriam. IX.
Sapientia hortatur ne eloquia domini negligantur. X.

Biblioteca da Universidade Coimbra 31433

xi. Sapientia docet ñ esse hominẽ malũ imitandũ
nec uias eius.
xii Sapientia hortat̃ disciplinã patris amplecti.
xiii Sapientia monet suscipi uerba sua.
xiiii Sapientia loquit̃ auscultandos sermones suos.
et seruari cor á prauis cogitationib;.
xv Sapientia monet inclinandã aurẽ prudentię
elongari uero á muliere meretrice precipue
fornicaria. ‖ negligentes.
xvi Sapientia monet sponsores amicorũ non ẽẽ
xvii Sapientia pandit quę odit dñs. et q̃d detestet̃.
xviii Sapientia affectu patris loq̃tur precepta recon
dere et mandata seruare.
xix Sapientia hortat̃ custodiendũ á muliere extra
nea hoc est á muliere pxími.
xx Blandit̃ pietas sapientię ne adquiescam̃ prauę
doctrinę. ‖ et non aurũ uel pecuniam.
xxi Sapientia hortat̃ disciplinã magis diligendã
xxii Sapientia loq̃t̃. id est xp̃c dicens. p se om̃ia facta
et semp se cum patre fuisse.
xxiii Sapientia id est xp̃c edificauit sibi domũ.
xxiiii. Sapientia loquit̃ p quã facta st̃ om̃ia regunt̃.
xxv. De parabolis salomonis. ‖ est apud dm̃.
xxvi Pondus dolosũ et fraudulentũ abhominatio
xxvii De iustis qui ppria diuidendo ditiores fiunt.
xxviii Propter peccata labiorũ ruina pximat malo.
xxix Qui custodit os suũ. custodit animã suã.
xxx Sapiens mulier ędificat domũ suã. stulta ũ
structam destruit. ‖ eã ducunt ad morte.
xxxi Est uia quę uidet̃ homini iusta. nouissima
xxxii Iustitia eleuat gentẽ. miseros facit poplós pecca
xxxiii. tum. Melius est uocare ad holera cũ caritate
quã ad uitulũ saginatũ cum odio.
xxxiiii. Abhominatio dm̃ cogitationes male.
xxxv. Homo puersus suscitat lites. et uerbosus sepa
rat principes. Frater in angustijs cõpbatur.
xxxvi. Omni tempore diligit qui amicus est. et fra
xxxvii. Impius cũ in pfundũ uenerit peccatorũ contẽpnit.

Qui inuenit mulierẽ bonã. inuenit bonũ et hau xxxviii.
riret iocunditatẽ á dño. ‖ paupi.
De feneratorib; misericordię. feneraẗ dño q̃ miseretur xxxix
Quod nullus gl̃iabit̃ castũ se habere cor. xl.
Abhominatio est apd dm̃ pondus et pondus. xli
Misericordiam magis placere dño quã uictimas. xlii
De pigris et supbis xliii
De fugiendo homine iracundo. xliiii.
Gaudere patrẽ sup filio corde prudenti. xlv
De eruendis eis q̃ ducunt̃ ad mortẽ. xlvi
De iusto cadente septies et surgente. xlvii
De agro hominis pigri inculto et uinea stulti. xlviii.
Raro inferendũ pedẽ ad amicos. xlix.
Respondendũ stulto iuxta stultitiã suã. l.
Ex labijs suis intelligit̃ iniquus. li
Melior ẽ manifesta correptio quã amor absconditus. lii
Apertio peccatorũ in sacramentis. liii.
De deceptore iustorũ. liiii
De stulto totũ spm̃ pferente. lv
De iustis et impijs inuicẽ se abhominantib;. lvi.
Omnis sermo dñi ignitus. lvii
De uia difficili aq̃lę. nauis. colubri. et reliquorũ. lviii
Sacramentũ de muliere forti. et retributio de fru lix.
ctib; manuũ. et laus ex opibus.

Explicivnt capitvla.

Incipit liber prouerbiorũ quẽ hebrei
masloth ap pel lant.

Parabole F. i.
salomonis
filij dauid
regis isrl̃.
ad sciendã
sapientiã
et discipli
nam. ad in
telligenda uerba prudentię. et sus
cipiendam eruditionẽ doctrinę. iu
stitiã. et iudiciũ. et ęquitatẽ. ut

detur parvulis astutia. adolescenti
scientia et intellectus. Audiens sa
piens sapientior erit: et intelligens
gubernacula possidebit. Animad
vertat parabolam et interpretatio
nem: verba sapientum et enigmata
eorum. Timor domini principium sapien
tie. Sapientiam atque doctrinam: stulti
despiciunt. Audi fili mi disciplinam
patris tui. et ne dimittas legem matris
tue: ut addatur gratia capiti tuo. et tor
ques collo tuo.

F.ii. Fili mi si te lactaverint peccato
res: ne adquiescas eis. Si dixerint
veni nobiscum. insidiemur sanguini.
abscondamus tendiculas contra in
sontem frustra. deglutiamus eum sicut
infernus viventem. et integrum quasi
descendentem in lacum. omnem preciosam
substantiam reperiemus. implebimus
domos nostras spoliis. sortem mitte nobis
cum. marsupium unum sit omnium
nostrum.

F.iii. Fili mi ne ambules cum eis. prohibe
pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim
eorum ad malum currunt: et festinant
ut effundant sanguinem. Frustra
F.i. autem iacitur rete: ante oculos penna
torum. Ipsi quoque contra sanguinem
suum insidiantur: et moliuntur frau
des contra animas suas. Sic semite
omnis iniqui: animas possidentium
rapiunt.

F.iiii. Sapientia foris predicat: in plate
is dat vocem suam. In capite turbarum
clamitat: in foribus portarum urbis pro
fert verba sua dicens. Usquequo par
vuli diligitis infantiam. et stulti ea
que sibi sunt noxia cupiunt. et im
prudentes odibunt scientiam?

Convertimini ad correptionem meam. F.v.
En proferam vobis spiritum meum: et osten
dam verba mea. Quia vocavi et re
nuistis. extendi manum meam et non fuit
qui aspiceret. despexistis omne con
silium meum. et increpationes meas ne
glexistis.

Ego quoque in interitu vestro ridebo. F.vi.
et subsannabo cum vobis quod timeba
tis advenerit: cum irruerit repenti
na calamitas. et interitus quasi tem
pestas ingruerit. quando venerit
super vos tribulatio et angustia. Tunc
invocabunt me et non exaudiam. mane
exsurgent et non invenient me.
eo quod exosam habuerint disciplinam.
et timorem domini non susceperint. nec
adquieverint consilio meo. et de
traxerint universe correptioni mee.
Comedent igitur fructus vie sue:
suisque consiliis saturabuntur. Aversio
parvulorum interficiet eos: et prospe
ritas stultorum perdet illos. Qui autem
me audierit absque terrore requiescet:
et abundantia perfruetur. malorum
timore sublato.

Fili mi si susceperis sermones me F.vii. ii.c.
os. et mandata mea absconderis
penes te. ut audiat sapientiam au
ris tua: inclina cor tuum ad agnoscen
dam prudentiam. Si enim sapientiam
invocaveris. et inclinaveris cor tu
um prudentie. si quesieris eam quasi
pecuniam. et sicut thesauros effode
ris eam: tunc intelliges timorem domini.
et scientiam dei invenies. quia dominus

dat sapientiam. ex ore eius scientia
et prudentia. Custodiet rectorum
salutem: et proteget gradientes simpli-
citer. servans semitas iusticie. et vi-
as sanctorum custodiens. Tunc intelli-
ges iudicium et iusticiam et equitatem:
et omnem semitam bonam. Si intraue-
rit sapientia cor tuum: et scientia
anime tue placuerit. consilium cu-
stodiet te. et prudentia seruabit te:
ut eruaris de uia mala. ab homine
qui peruersa loquitur. qui relinquunt
iter rectum. et ambulant per uias
tenebrosas. qui letantur cum male
fecerint et exultant in rebus pessi-
mis. quorum uie peruerse et infames
gressus eorum. ut eruaris a muliere
aliena. et ab extranea que mollit
sermones suos. et relinquit ducem
pubertatis sue. et pacti dei sui ob-
lita est: inclinata est enim ad mor-
tem domus eius. et ad inferos semi-
te ipsius. omnes qui ingrediuntur
ad eam non reuertentur. nec appre-
hendent semitas uite: ut ambu-
les in uia bona. et calles iustorum
custodias. Qui enim recti sunt habi-
in terra. et simplices permanebunt tabunt in ea. Impii uero de terra
perdentur: et qui inique agunt
auferentur ex ea. .m.c.

viii. Fili mi ne obliuiscaris legis mee.
et precepta mea custodiat cor tuum.
Longitudinem enim dierum. et annos
uite. et pacem: apponent tibi. Mi-
sericordia et ueritas non te deserant.
Circunda eas gutturi tuo. et de-
scribe in tabulis cordis tui. et in-
uenies gratiam et disciplinam bonam.

coram deo et hominibus.
Habe fiduciam in domino ex toto corde ix.
tuo: et ne innitaris prudentie tue.
In omnibus uiis tuis cogita illum: et ipse
diriget gressus tuos. Ne sis sapiens
apud temetipsum. Time dominum: et
recede a malo. Sanitas quippe erit um-
bilico tuo: et irrigatio ossium tuorum.
Honora dominum de tua substantia. et
de primitiis omnium frugum tuarum.
et implebuntur horrea tua saturitate.
et uino torcularia redundabunt.

Disciplinam domini fili mi ne x.
abicias: nec deficias cum ab eo corri-
peris. Quem enim diligit dominus corripit:
et quasi pater in filio complacet
sibi. Beatus homo qui inuenit sa-
pientiam: et qui affluit prudentia.
Melior est adquisitio eius negotiati-
one argenti et auri: primi et pu-
rissimi fructus eius. Preciosior est
cunctis opibus: et omnia que deside-
rantur huic non ualent comparari.
Longitudo dierum in dextera eius:
in sinistra illius diuitie et gloria. Vie eius
uie pulchre: et omnes semite illius
pacifice. Lignum uite est his qui
apprehenderint eam: et qui tenu-
erit eam beatus. Dominus sapientia
fundauit terram: stabiliuit celos
prudentia. Sapientia illius eru-
perunt abissi: et nubes rore con-
crescunt.

Fili mi ne effluant hec ab oculis xi.
tuis. Custodi legem atque consilium:
et erit uita anime tue. et gratia fau-
cibus tuis. Tunc ambulabis fiducia-
liter in uia tua: et pes tuus non

impinget. Si dormieris non timebis:
quiesces. et suauis erit somnus tu
us. Ne paueas repentino terrore:
et irruentes tibi potentias impiorũ.
Dñs enim erit in latere tuo: et custo
diet pedem tuũ ne capiaris. Noli p
hibere benefacere eũ qui potest: si
uales et ipse benefac. Ne dicas ami
co tuo uade et reuertere et cras da
bo tibi: cũ statim possis dare. Ne
moliaris amico tuo malũ: cum ille
in te habeat fiduciam. Ne conten
das aduersus hominẽ frustra: cũ
ipse tibi nichil mali fecerit. Ne e
muleris hominẽ iniustũ. nec imi
teris uias eius: q̃a abhominatio ē.
dñi omnis illusor. et cum simplicib;
sermocinatio eius. Egestas a dño
in domo impii: habitacula autem
iustorũ benedicentur. Illusores ip
se deludet: et mansuetis dabit gra
tiam. Gloriam sapientes possidebunt:
stultorũ exultatio ignominia.
c. xii Audite filii disciplinã patris. et
attendite ut sciatis prudentiã. Do
nũ bonũ tribuam uobis: legẽ meã
ne derelinquatis. Nam et ego fili'
fui patris mei tenellus et unigeni
tus corã matre mea: et docebat me
atq; dicebat. Suscipiat uerba mea
cor tuũ: custodi precepta mea et
uiues. Posside sapientiã. posside
prudentiã. Ne obliuiscaris: neq;
declines a uerbis oris mei. Ne dimit
tas eam: et custodiet te. Dilige eã:
et seruabit te. Principiũ sapientię
posside sapientiã: et in omni possessi
one tua adquire prudentiam. Ar
ripe illam: et exaltabit te. Glorifi
caberis ab ea: cum ea fueris ample
xatus. Dabit capiti tuo augmenta
gratiarum: et corona inclita proteget te.
Audi fili mi et suscipe uerba mea: c. xiii
ut multiplicent' tibi anni uitę. Vi
am sapientię monstrabo tibi: ducã
te per semitas equitatis. Quas cum
ingressus fueris. non artabuntur
gressus tui: et currens ñ habebis offen
diculum. Tene disciplinã. ne di
mittas eam: custodi illã. quia ipsa
est uita tua. Ne delecteris semitis
impiorũ: nec tibi placeat malorũ
uia. Fuge ab ea: nec transeas per
illam. Declina: et desere eam. Non
eñ dormiunt nisi male fecerint:
et rapitur somnus ab eis nisi sup
plantauerint. Comedunt panẽ
impietatis: et uinũ iniquitatis
bibunt. Iustorũ autẽ semita q̃si
lux splendens pcedit: et crescit usq;
ad pfectam diem. Via impiorum
tenebrosa: nesciunt ubi corruant.
Fili mi ausculta sermones c. xiiii
meos: et ad eloquia mea inclina
aurẽ tuã. Ne recedant ab oculis
tuis: custodi ea in medio cordis tui.
Vita eñ sunt inuenientib; ea: et
uniuersę carni sanitas. Omni cu
stodia serua cor tuũ: quia ex ipso
uita pcedit. Remoue a te os pra
uum: et detrahentia labia sint
pcul a te. Oculi tui recta uideant:
et palpebrę tuę tuę precedant gres
sus tuos. Dirige semitã pedib; tuis:
et omnes uię tuę stabilient'. Ne decli
nes ad dexteram et ad sinistram:

auerte pedem tuū amalo. Uias
eñi que a dextris sunt nouit dñs:
puerse uero sunt que a sinistris
sunt. Ipse autē rectos faciet cur
sus tuos: itinera autē tua in pace
pducet. v. c.
P. xv. Fili mi attende sapientiā meā:
et prudentie mee inclina aurē
tuā: ut custodies cogitationes. et
disciplinā labia tua conseruent.
Fauus eñi stillans labia meretricis:
et nitidius oleo guttur eius. No
uissima autē illius amara quasi
absinthiū: et acuta quasi gladius
biceps. Pedes eius descendunt in
mortē: et ad inferos gressus illius
penetrant. Per semitam uite ñ
ambulant: uagi sunt gressus eius
et inuestigabiles. Nunc ergo fili
mi audi me: et ne recedas a uer
bis oris mei. Longe fac ab ea uiam
tuā: et ne appropinques foribus
domus eius. Ne des alienis hono
rem tuū: et annos tuos crudeli.
ne forte impleantur extranei ui
rib; tuis. et labores tui sint in do
mo aliena. et gemas in nouissi
mis. quando consūpseris carnes
et corpus tuū et dicas. Cur dete
status sum disciplinā. et increpa
tionib; non adquieuit cor meū.
nec audiui uocem docentiū me:
et magistris ñ inclinaui aurem
meā: Pene fui in omi malo: in
medio ecclie et sinagoge. Bibe
aquā de cisterna tua: et fluenta
putei tui: Diriuentur fontes tui fo
ras: et in plateis aquas tuas diui
de. Habeto eas solus: nec sint alie
ni participes tui. Sit uena tua be
nedicta: et letare cū muliere ado
lescentie tue. Cerua carissima: et
gratissimus hinnulus. Ubera eius
inebrient te omni tempore: et in
amore illius delectare iugiter. Qua
re seduceris fili mi ab aliena. et foue
ris in sinu alterius: Respicit dñs ui
as hominis: et omēs gressus illius con
siderat. Iniquitates sue capiunt im
pium: et funib; peccatorū suorum
constringitur. Ipse morietur quia non
habuit disciplinā: et multitudine
stultitie sue decipietur. Fili mi si spo vi. c. P. xvi.
ponderis pro amico tuo: defixisti apud
extraneū manū tuā. illaqueatus
es uerbis oris tui: et captus propriis ser
monib;. Fac ergo quod dico fili mi: et
temet ipsum libera. quia incidisti in
manū proximi tui. Discurre festina:
suscita amicū tuū. Ne dederis som
nū oculis tuis: nec dormitent pal
pebre tue. Eruere quasi dammu
la de manu: et quasi auis de insi
diis aucupis. Vade ad formicā o pi
ger. et considera uias eius: et disce
sapientiā. Que cum non habeat du
cem. nec preceptorē. nec principem. pa
rat estate cibum sibi. et congregat
in messe quod comedat. Usquequo
piger dormis: Quando exurges ex
somno tuo: Paululū dormies. pau
lulum dormitabis. paululum con
seres manus ut dormias: et ueniet
tibi quasi uiator egestas. et paupe
ries quasi uir armatus. Si uero impi
ger fueris. ueniet ut fons messis tua.

et egestas longe fugiet a te. Homo
apostata uir inutilis. graditur ore per
uerso. Annuit oculis. terit pede.
digito loquitur. Prauo corde machi
natur malum. et in omni tempore
iurgia seminat. Huic extemplo ue
niet perditio sua. et subito conteretur.
nec habebit ultra medicinam.

xvii Sex sunt que odit dominus. et septi
mum detestatur anima eius. Oculos
sublimes. linguam dolosam. manus
effundentes innoxium sanguinem. cor
machinans cogitationes pessimas.
pedes ueloces ad currendum malum.
proferentem mendacia testem fallacem.
et eum qui seminat inter fratres discor
dias.

xviii Conserua fili mi precepta patris
tui. et ne dimittas legem matris tue.
Liga ea in corde tuo iugiter. et cir
cunda gutturi tuo. Cum ambula
ueris gradiantur tecum. cum dormieris
custodiant te. et euigilans loque
re cum eis. quia mandatum lucerna
est. et lex lux. et uia uite. increpa
tio discipline.

xviiii Ut custodiat te a muliere mala.
et a blanda lingua extranee. Non
concupiscat pulchritudinem eius.
cor tuum. ne capiaris nutibus illius.
Pretium enim scorti uix unius est pa
nis. mulier autem uiri pretiosam
animam capit. Numquid abscondere
potest homo ignem in sinu suo ut
uestimenta illius non ardeant. aut
ambulare super prunas et non combu
rentur plante eius. Sic qui ingre
ditur ad mulierem proximi sui. non
erit mundus cum tetigerit eam. Non
grandis est culpa. cum quis furatus
fuerit. Furatur enim. ut esurientem
impleat animam. Deprehensus quo
que reddet septuplum. et omnem sub
stantiam domus sue tradet. Qui au
tem adulter est. propter cordis inopiam
perdet animam suam. Turpitudi
nem et ignominiam congregat sibi.
et obprobrium illius non delebitur.
quia zelus et furor domini non parcet
in die uindicte. nec adquiescet cu
iusquam precibus. nec suscipiet pro re
demptione dona plurima.

xix Fili mi custodi sermones meos. et
precepta mea reconde tibi. Serua
mandata mea et uiues. et legem
meam quasi pupillam oculi tui. Li
ga eam in digitis tuis. scribe illam
in tabulis cordis tui. Dic sapientie
soror mea es. et prudentiam uoca a
micam tuam. ut custodiat te a muli
ere extranea. et ab aliena que uer
ba sua dulcia facit. De fenestra enim
domus mee per cancellos prospexi. et
uideo paruulos. Considero uecor
dem iuuenem. qui transit per pla
teas iuxta angulum. et prope uiam domus
illius graditur. in obscuro aduespe
rascente die. in noctis tenebris et
caligine. et ecce mulier occurrit
illi ornatu meretricio. preparata
ad capiendas animas. garrula. ua
ga. quietis impaciens. nec ualens
in domo consistere pedibus suis. nunc
foris. nunc in plateis. nunc iuxta
angulos insidians. Apprehensumque
deosculatur iuuenem. et procaci

Fili honora dominum et ualebis; preter eum non timueris alienum.

uultu blanditur dicens. Victimas
pro salute debui: hodie reddidi uo
ta mea. Idcirco egressa sum in occur
sum tuum: desiderans te uidere et
repperi. Intexui funibus lectum meum:
straui tapetibus pictis ex egypto. Asp
si cubile meum mirra et aloe: et cin
namomo. Veni inebriemur uberibus;
et fruamur cupitis amplexibus do
nec illucescat dies. non est enim uir
in domo sua: abiit uia longissima.
Sacculum pecunie secum tulit: in
die plene lune reuersurus est in
domum suam. Irretiuit eum multis
sermonibus: et blanditiis labiorum
protraxit illum. Statim eam sequitur.
quasi bos ductus ad uictimam. et
quasi agnus lasciuiens et ignorans:
et nescit quod ad uincula stultus tra
hatur. donec transfigat sagitta
iecur eius. uelut si auis festinet
ad laqueum: et nescit quia de pericu
lo anime illius agitur. Nunc ergo
fili audi me: et attende uerbis
oris mei. Ne abstrahatur in uiis
illius mens tua: neque decipiaris
semitis eius. Multos enim uulnera
tos deiecit: et fortissimi quique in
terfecti sunt ab ea. Vie inferi do
mus eius: penetrantes in inferio
viii. c ra mortis. Numquid non sapientia
clamitat. et prudentia dat uocem
suam: In summis excelsisque uertici
bus super uiam in mediis semitis stans:
iuxta portas ciuitatis in ipsis fori
bus loquitur dicens. O uiri ad uos
clamito: et uox mea ad filios ho
minum. Intelligite paruuli astu

ciam: et insipientes animaduerti
te. Audite quoniam de rebus magnis lo
cutura sum: et aperientur labia
labia mea ut recta predicent. ueritatem meditabitur guttur meum
mea detestabuntur impium. Iusti sunt
omnes sermones mei: non est in eis
prauum quid neque peruersum. Recti
sunt intelligentibus: et equi inue
nientibus scientiam.
Accipite disciplinam meam et non c. xxi.
pecuniam: doctrinam magis quam au
rum eligite. Melior est enim sapien
tia cunctis preciosissimis: et omne
desiderabile ei non potest compara
ri. Ego sapientia habito in consilio:
et eruditis intersum cogitationibus.
Timor domini odit malum. Arrogan
tiam et superbiam. et uiam prauam
et os bilingue detestor. Meum est
consilium et equitas: mea pruden
tia mea est fortitudo. Per me reges
regnant: et legum conditores iu
sta decernunt. Per me principes
imperant: et potentes decernunt
iusticiam. Ego diligentes me diligo:
et qui mane uigilant ad me inue
nient me. Mecum sunt diuicie et
gloria: opes superbe et iusticia. Meli
or est fructus meus auro et lapide
precioso: et genimina mea argento
electo. In uiis iusticie ambulo in
medio semitarum iudicii. ut ditem
diligentes me: et thesauros eorum
repleam.
Dominus possedit me initio uiarum c. xxii.
suarum: antequam quicquam faceret
a principio. Ab eterno ordinata sum:
et ex antiquis antequam terra fieret.
Nondum erant abyssi: et ego iam

concepta eram. Necdum fontes aq-
rum eruperant: necdum montes
graui mole constiterant. Ante
colles ego parturiebar. Adhuc ter-
ram non fecerat et flumina: et car-
dines orbis terre. quando prepara-
bat celos aderam. Quando certa
lege et giro uallabat abyssos. qn-
do ethera firmabat sursum. et li-
brabat fontes aquarũ. quando
circumdabat mari terminũ suum.
et legem ponebat aquis. ne tran-
sirent fines suos quando appen-
debat fundamenta terre. cum eo
eram cuncta componens: et dele-
ctabar per singulos dies ludens co-
ram eo omni tempore. ludens in
orbe terrarũ. Et delicie mee: esse
cum filiis hominũ. Nunc ergo fi-
lii audite me. Beati qui custodi-
unt uias meas. Audite disciplinã
et estote sapientes: et nolite abice-
re eam. Beatus homo qui audit
me: qui uigilat ad fores meas co-
tidie. et obseruat ad postes ostii
mei. Qui me inuenerit inueniet
uitam: et hauriet salutẽ a dño.
Qui autẽ in me peccauerit: ledet
animã suã. Omnes qui me oderunt:
diligunt mortẽ.
xxiii. Sapientia edificauit sibi domũ
excidit columnas septẽ. Immo la-
uit uictimas suas: miscuit uinũ.
et proposuit mensam suã. Misit an-
cillas suas. ut uocarent ad arcem
et amenia ciuitatis. Si quis paruu-
lus est ueniat ad me: et insipienti-
bus locuta est. Venite et comedite
panem meũ. et bibite uinũ quod
miscui uobis. Relinquite infantiã
et uiuite: et ambulate in uias pru-
dentie. Qui erudit derisorẽ: ipse
sibi iniuriã facit. Et qui arguit
impiũ: generat maculam sibi.
Noli arguere derisorẽ: ne oderit
te. Argue sapientẽ: et diliget te.
Da sapienti occasionẽ: et addetur
ei sapientia. Doce iustũ: et festi-
nabit accipere.
Principiũ sapientie timor dñi: xxiiii.
et scientia scõrum prudentia. Per
me enĩ multiplicabuntur dies tui.
et addentur tibi anni uite. Si sa-
piens fueris: tibimet ipsi eris. Si au-
tẽ illusor: solus portabis malum.
Mulier stulta et clamosa. plenaq;
illecebris et nichil omnino sciens.
sedit in foribus domus sue sup sel-
lam in excelso urbis loco: ut uo-
caret transeuntes uiam. et pgen-
tes in itinere suo. Quis est paruulus:
Declinet ad me. Et uecordi locuta
est. Aque furtiue dulciores sunt:
et panis absconditus suauior. Et
ignorauit qđ gigantes ibi sunt: et
in pfundis inferni conuiue eius.
Filius sapiens letificat patrẽ: Parabole salomonis. xxv.
Filius uero stultus mesticia est ma-
tris sue. Non pderunt thesauri
impietatis: iusticia uero libera-
bit a morte. Non affliget dñs fa-
me animã iusti: et insidias impi-
orum subuertet. Egestatẽ operata
est manus remissa: manus autẽ
fortiũ diuitias parat. Qui congre-
gat in messe filius sapiens est: qui

autē stertit estate filius confusio
nis. Benedictio dñi sup caput iu
sti: os autē impiorū opit iniqui
tatē. Memoria iusti cum laudi
bus: et nomen impiorū putres
cet. Sapiens corde precepta susci
piet: stultus ceditur labiis. Qui
ambulat simpliciter: ambulat
confidenter. Qui autē deprauat
uias suas: manifestus erit. Qui
annuit oculo: dabit dolorē. Stul
tus labiis uerberabitur. Uena uitę
os iusti. et os impiorū opit ini
quitatē. Odium suscitat rixas:
et uniuersa delicta opit caritas.
In labiis sapientis inuenitur sapi
entia: et uirga in dorso eius qui
indiget corde. Sapientes abscon
dunt scientiā: os autē stulti con
fusioni pximū est. Substantia
diuitis urbs fortitudinis eius:
pauor pauperum egestas eorum.
Opus iusti ad uitam: fructus au
tem impii ad peccatū. Via uitę
custodienti disciplinā: qui au
tē increpationes relinquit errat.
Abscondunt odiū labia menda
cia: qui pfert contumeliā insipi
ens est. In multiloquio peccatum
non deerit: qui autē moderatur
labia sua. prudentissimus est.
Argentū electū lingua iusti: cor
impiorū pro nichilo. Labia iusti
erudiunt plurimos: qui autem
indocti sunt in cordis egestate
morientur. Benedictio dñi diui
tes facit: nec sociabitur eis afflic
ctio. Quasi p risum stultus opatur

scelus: sapientia autē est uiro pru
dentia. Quod timet impius ueniet
sup eū: desideriū suū iustis dabitur.
Quasi tempestas transiens: non
erit impius. iusti autē quasi fun
damentū sempiternū. Sicut ace
tū dentib; et fumus oculis: sic pi
ger his qui miserunt eum. Timor
dñi apponet dies: et anni impio
rum breuiabuntur. Expectatio iu
storū leticia: spes autē impiorum
peribit. Fortitudo simplicis uia dñi:
et pauor his qui opantur malum.
Iustus in eternū non commouebi
tur: impii autē non habitabunt
sup terrā. Os iusti parturiet sapi
entiā: lingua prauorū peribit. La
bia iusti considerant placita: et os
impiorū puersa. xi. c.
Statera dolosa abhominatio est xxvi
apud dñm: et pondus equū uolun
tas eius. Ubi fuerit supbia. ibi erit
et contumelia: ubi autē humili
tas. ibi et sapientia. Simplicitas
iustorū diriget eos: et supplanta
cio puersorū uastabit illos. Non
pderunt diuitię in die ultionis:
iusticia autē liberabit a morte.
Iusticia simplicis diriget uiam
eius. et in impietate sua corruet
impius. Iusticia rectorū liberabit xx
eos: et in insidiis suis capientur
iniqui. Mortuo homine impio.
nulla erit ultra spes: et expecta
tio sollicitorū peribit. Iustus de an
gustia liberatus est: et tradetur
impius p eo. Simulator ore deci
pit amicū suū: iusti autē libera

buntur scientia. In bonis iustorum
exultabit ciuitas: et in perditione
impiorum erit laudatio. Benedictio
ne iustorum exaltabitur ciuitas: et ore
impiorum subuertetur. Qui despicit
amicum suum indigens corde est: uir
autem prudens tacebit. Qui ambulat
fraudulenter reuelat arcana: qui
autem fidelis est celat amici commis
sum. Ubi non est gubernator populus
corruet: salus autem ubi multa consi
lia. Affligetur malo. qui fidem fa
cit pro extraneo: qui autem cauet
laqueos securus est. Mulier gratio
sa inueniet gloriam: et robusti ha
bebunt diuitias. Bene facit ani
me sue uir misericors: qui autem
crudelis est et propinquos abicit.
xxvi Impius facit opus instabile: semi
nanti autem iusticiam merces fidelis
est. Clementia preparauit uitam:
et sectatio malorum mortem. Abho
minabile domino cor prauum: et uo
luntas eius in his qui simpliciter
ambulant. Manu in manu non
erit innocens malus: semen autem
iustorum saluabitur. Circulus aure
us in naribus suis: mulier pulcra
et fatua. Desiderium iustorum bonum
est: prestolatio impiorum furor.
xxvii Alii diuidunt propria et ditiores
fiunt: alii rapiunt non sua. et
semper in egestate sunt. Anima que
benedicit impinguabitur: et qui
inebriat ipse quoque inebriabitur.
Qui abscondit frumenta male
dicetur in populis: benedictio au
tem super caput uendentium. Bene
consurgit diluculo qui querit bo
na: qui autem inuestigator malorum
est opprimetur ab eis. Qui confi
dit in diuitiis suis corruet: iusti
autem quasi uirens folium germina
bunt. Qui conturbat domum suam
possidebit uentos: et qui stultus
est seruiet sapienti. Fructus iusti
lignum uite: et qui suscipit animas
sapiens est. Si iustus in terra recipit:
quanto magis impius et peccator.
Qui diligit disciplinam. diligit sci xii c.
entiam: qui autem odit increpationes
insipiens est. Qui bonus est hauri
et a domino gratiam: qui autem confidit
cogitationibus suis. impie agit.
Non roborabitur homo ex impie
tate: et radix iustorum non commo
uebitur. Mulier diligens corona
est uiro suo: et putredo in ossibus
eius. que confusione res dignas
gerit. Cogitationes iustorum iudi
cia: et consilia impiorum fraudulen
ta. Verba impiorum insidiantur san
guini: os iustorum liberabit eos.
Verte impios et non erunt: domus
autem iustorum permanebit. Doctri
na sua noscitur uir: qui autem ua
nus et excors est patebit contem
tui. Melior est pauper et sufficiens
sibi: quam gloriosus et indigens
pane. Nouit iustus animas iu
mentorum suorum: uiscera autem impi
orum crudelia. Qui operatur terram
suam. saturabitur panibus: qui au
tem sectatur otium. stultissimus est.
Desiderium impii monumentum est
pessimorum: radix autem iustorum

proficiet.
Lxxviii Propter peccata labiorum ruina
proximat malo: effugiet autem iustus
de angustia. De fructu oris sui
unusquisque replebitur bonis:
et iuxta opera manuum suarum retri
buetur ei. Via stulti recta in oculis
eius. qui autem sapiens est audit
consilia. Fatuus statim indicat
iram: qui autem dissimulat iniuriam
callidus est. Qui quod novit loquitur
index iusticie est: qui autem men
titur. testis est fraudulentus. Est
qui promittit et quasi gladius pun
gitur conscientie: lingua autem
sapientium sanitas est. Labium veri
tatis firmum erit in perpetuum. qui
autem testis est repentinus. concin
nat linguam mendacii. Dolus in
corde cogitantium mala: qui autem
ineunt pacis consilia: sequitur
eos gaudium. Non contristabit iu
stum quicquid ei acciderit: im
pii autem replebuntur malo. Abho
minatio est domino labia mendacia:
qui autem fideliter agunt placent
ei. Homo versutus celat scienti
am: et cor insipientium provocat
stulticiam. Manus fortium domina
bitur: que autem remissa est tri
butis serviet. Meror in corde
viri humiliabit eum: et sermo
ne bono letificabitur. Qui negli
git dampnum propter amicum iustus
est: iter autem impiorum decipiet
eos. Non inveniet fraudulentus
lucrum: et substantia hominis
erit auri precium. In semita iusti
cie vita: iter autem devium ducit ad
morte. Filius sapiens doctrina patris: xiii
qui autem illusor est non audit cum ar
guitur. De fructu oris sui homo satura
bitur bonis: anima autem prevari
catorum iniqua.
Lxxix Qui custodit os suum. custodit ani
mam suam: qui autem inconsideratus
est ad loquendum sentiet mala. Vult
et non vult piger: anima autem operantium
impinguabitur. Verbum mendax
iustus detestabitur: impius autem
confundit et confundetur. Iusti
cia custodit innocentis viam: impi
etas vero peccatorem supplantat.
Est quasi dives cum nichil habe
at: et est quasi pauper cum in multis
divitiis sit. Redemptio anime vi
ri divitie sue: qui autem pauper est
increpationem non sustinet. Lux iu Lx
storum letificat: lucerna autem im
piorum extinguetur. Inter superbos semper
iurgia sunt: qui autem agunt cun
cta consilio. reguntur sapientia.
Substantia festinata minuetur:
que autem paulatim colligitur ma
nu multiplicabitur. Spes que dif
fertur affligit animam: lignum vite
desiderium veniens. Qui detrahit
alicui rei. ipse se in futurum obligat:
qui autem timet preceptum in pace
versabitur. Lex sapientis fons vi
te: ut declinet a ruina mortis.
Doctrina bona dabit gratiam: in iti
nere contemptorum vorago. Astu
tus omnia agit cum consilio: qui
autem fatuus est aperit stulticiam.
Nuntius impii cadet in malum:

xiiii legatus fidelis sanitas. Egestas et ig-
nominia ei qui deserit disciplinā.
qui autē adquiescit arguenti glo-
rificabitur. Desideriū si compleat[ur]
delectat animā. Detestant[ur] stulti
eos qui fugiunt mala. Qui cum
xxix sapientib; gradit[ur] sapiens erit. a-
micus stultorū efficietur similis.
Peccatores psequit[ur] malū. et iustis
retribuent[ur] bona. Bonus relinquet
heredes filios et nepotes. et custo-
ditur iusto substantia peccatoris.
Multi cibi in noualib; patrū. et
alii congregant[ur] absq; iudicio.
Qui parcit uirge odit filiū suū.
qui autē diligit illū instanter
erudit. Iustus comedit et replet
animā suā. uenter autē impiorū
insaturabilis. xiiii c
xxx Sapiens mulier edificat domum
suam. insipiens extructam quo-
q; destruet manib;. Ambulans re-
cto itinere et timens dn̄m. despicie-
tur ab eo qui infami gradit[ur] uia.
In ore stulti uirga supbie. labia
sapientiū. custodiunt eos. Ubi
non sunt boues. presepe uacuū
est. ubi autē plurime segetes. ibi
manifesta fortitudo bouis. Testis
fidelis n̄ mentiet[ur]. pfert menda-
ciū dolosus testis. Querit derisor
sapientiā et non inueniet. do-
ctrina prudentium facilis. Ua-
de contra uirū stultū. et nescit
labia prudentie. Sapientia cal-
lidi est intelligere uiā suā. et in-
prudentia stultorū errans. Stultus
illudit peccatū. inter iustos mo-

rabitur grā. Cor qd̄ nouit ama-
ritudinē anime sue. in gaudio
eius non miscebit[ur] extraneus. Do-
mus impiorū delebitur. taberna-
cula iustorū germinabunt.
Est uia que uidetur homini xxxi
iusta. nouissima autē eius dedu-
cunt ad mortē. Risus dolori mis-
cebitur. et extrema gaudii luct[us]
occupat. Uiis suis replebitur stul-
tus. et sup eum erit uir bonus.
Innocens credit omi uerbo. astu-
tus considerat gressus suos. Sapi-
ens timet et declinat a malo. stul-
tus transilit et confidit. Impaci-
ens opabitur stultitiā. et uir uer-
sutus odiosus est. Possidebunt par-
uuli stultitiā. et astuti expectab[un]t
scientiā. Iacebunt mali ante bo-
nos. et impii ante portas iustorū.
Etiam pximo suo paup odiosus
erit. amici uero diuitū multi.
Qui despicit pximū suū peccat.
qui autē miseretur paupi beat[us]
erit. Qui credit in dn̄o mi[sericordi]am
diligit. errant qui opant[ur] malū.
Mi[sericordi]a et ueritas. preparant
bona. In omni ope erit abundā-
tia. ubi autē uerba sunt pluri-
ma. ibi frequenter egestas. Co-
rona sapientiū diuitie eorum.
fatuitas stultorū imprudentia.
Liberat animas testis fidelis. et
pfert mendacia uersipellis. In
timore dn̄i fiducia fortitudinis.
et filiis eius erit spes. Timor dn̄i
fons uite. et declinent a ruina
mortis. In multitudine popli

dignitas regis: et in paucitate ple
bis ignominia principis. Qui pa
ciens est multa gubernat prudē
tia: qui autē inpaciens est exal
tat stulticiā suā. Vita carniū sa
nitas cordis: putredo ossiū inuidia.
Qui calūpniatur egenē. exprobrat
factori eius: honorat autē eum
qui miseretur paupis. In malitia
sua expelletur impius: sperat au
tem iustus in morte sua. In corde
prudentis requiescit sapientia:
et indoctos quoq; erudiet.
xxxii Iusticia eleuat gentē: miseros facit
populos peccatū. Acceptus est regi
minister intelligens: iracundiā
eius inutilis sustinebit. Respon
xv. c. so mollis frangit iram: sermo du
rus suscitat furorē. Lingua sa
pientiū ornat scientiā: os fatuo
rū ebullit stulticiā. In omi loco
oculi dñi contēplantur bonos
et malos. Lingua placabilis lig
nū uite: que autē inmoderata
est conteret spm. Stultus irridet
irridet disciplinā patris sui: q
autē custodit increpationes. a
stucior fiet. Domus iusti pluri
ma fortitudo: et in fructib; im
pij conturbatio. Labia sapienti
um disseminabunt scientiā: cor
stultorū dissimile erit. Victime
impiorū abhominabiles dño:
uota iustorū placabilia. Abho
minatio est dño uia impij: qui
sequitur iusticiā diligitur ab eo.
Doctrina mala deserenti uiam:
qui increpationes odit morietr.

Infernus et pditio corā dño: quan
to magis corda filiorū hominū:
Non amat pestilens eū qui se cor
ripit: nec ad sapientes graditur.
Cor gaudens exhilarat faciē: in
merore animi deicitur sps. Cor
sapientis querit doctrinā: et os stul
torū pascetur inperitia. Omis dies
paupis mali: secura mens quasi
iuge conuiuiū. Melius est parū xv
cum timore dñi: quā thesauri ma
gni et insaciabiles.
Melius est uocare ad holera cū ca xxxiii
ritate: quā ad uitulū saginatū cū
odio. Vir iracundus puocat rixas:
qui paciens est mitigat suscitatas.
Iter impiorū quasi sepes spinarū:
uia iustorū absq; offendiculo. Fili
us sapiens letificat patrē: et stult'
homo despicit matrē suā. Stulti
cia gaudium stulto: et uir prudēs
dirigit gressus suos. Dissipantur cogi
tationes ubi non est consiliū: ubi
uero plures sunt consiliarij. confir
mantur. Letatur homo in scientia
oris sui: et sermo oportunus est op
timus. Semita uite sup eruditū:
ut declinet de inferno nouissimo.
Domū supborū demolietr dñs:
et firmos faciet terminos uidue.
Abhominatio dñi cogita xxxiiii
tiones male: et purus sermo pul
cherrimus firmabitur ab eo. Con
turbat domū suam qui sectatur
auariciā: qui autē odit mune
ra uiuet. Mens iusti meditabitur
obedientiam: os impiorū redundat
malis. Longe est dñs ab impijs: et

orationes iustorum exaudiet. Lux o
culorum letificat animam: fama bo
na impinguat ossa. Auris que
audit increpationes uite: in me
dio sapientium commorabitur. Qui
abicit disciplinam. despicit animam
suam: qui autem adquiescit increpa
tionibus possessor est cordis. Timor
domini disciplina sapientie: et gloriam
xvi c. precedit humilitas. Hominis est
animum preparare: et domini guber
nare linguam. Omnes uie hominum
patent oculis eius: spirituum pon
derator est dominus. Reuela domino opera
tua: et dirigentur cogitationes
tue. Uniuersa propter semet ipsum
operatus est dominus: impium quoque ad
diem malum. Abhominatio domini est
omnis arrogans: etiam si manu ad
manum fuerit non erit innocens.
Misericordia et ueritate redimitur iniqui
tas. et in timore domini declinatur a ma
lo. Cum placuerint domino uie ho
minis: inimicos quoque eius conuer
tet ad pacem. Melius est parum cum
iustitia: quam multi fructus cum
iniquitate. Cor hominis disponet
uiam suam: sed domini est dirigere gres
sus eius. Diuinatio in labiis regis:
in iudicio non errabit os eius. Pon
dus et statera iudicia domini sunt: et
et opera eius omnes lapides sacculi. Abho
minabiles regi qui agunt impie:
quoniam iustitia firmatur solium. Volun
tas regum labia iusta: qui recta loqui
tur dirigetur. Indignatio regis
nuntii mortis: et uir sapiens pla
cabit eam. In hilaritate uultus

regis uita: et clementia eius quasi
imber serotinus. Posside sapienti
am quia auro melior est: et ad
quire prudentiam. quia pretiosi
or est argento. Semita iustorum
declinat mala: custos anime sue
seruat uiam suam. Contritionem
precedit superbia: et ante ruinam
exaltatur spiritus. Melius est humilia
ri cum mitibus: quam diuidere spolia
cum superbis. Eruditus in uerbo
repperiet bona. et qui in domino spe
rat beatus est. Qui sapiens corde
est appellabitur prudens: et qui
dulcis eloquio maiora repperiet.
Fons uite eruditio possidentis: do
ctrina stultorum fatuitas. Cor sapi
entis erudiet os eius: et labiis illi
addet gratiam. Fauus mellis uerba
composita: dulcedo anime est
sanitas ossium. Est uia que uidetur
homini recta: et nouissima eius
ducunt ad mortem. Anima labo
rantis laborat sibi: quia compulit
eum os suum. Uir impius fodit
malum: et in labiis eius ignis ar
descit.
Homo peruersus suscitat lites: et xxxvi
uerbosus separat principes. Uir
iniquus lactat amicum suum: et
ducit eum per uiam non bonam. Qui
attonitis oculis cogitat praua.
mordens labia sua perficit malum.
Corona dignitatis senectus: que
in uiis prudentie repperietur. Me
lius est patiens uiro forti: et qui
dominatur animo suo expugnatore
urbium. Sortes mittuntur in si

xvii. c. num: sed a dño temperantur. Meli
or est buccella sicca cum gaudio:
quã domus plena uictis cum iurgio.
Seruus sapiens dñabitur filiis stul
tis: et inter fratres hereditatẽ diui
det. Sicut igne pbatur argentũ.
et aurũ camino: ita corda pbat
dñs. Malus obedit lingue inique:
et fallax obtemperet labiis menda
cibus. Qui despicit paupem. expro
brat factori eius: et qui in ruina
letatur alterius. non erit impuni
tus. Coro senu filii filiorũ: et glia
filiorũ patres eorũ. Non decent
stultũ uerba composita: nec pn
cipem labium mentiens. Gemma
gratissima expectatio prestolan
tis: quocũq; se uerterit pruden
ter intelliget. Qui celat delictum.
querit amicicias: qui altero ser
mone repetit. separat federatos.
Plus pficit correptio apud pru
dentẽ: quã centum plage apud
stultũ. Semp iurgia querit ma
lus: angls autẽ crudelis mittet
contra eũ. Expedit magis urse
occurrere raptis fetibus: quã fa
tuo confidenti sibi in stulticia
sua. Qui reddit mala p bonis:
ñ recedet malũ de domo sua. Qui
dimittit aquã caput est iurgio
rum: et antequã patiat contu
meliã iudiciũ deserit. Et qui
iustificat impiũ. et qui condẽp
nat iustũ: abhominabilis est
uterq; apud dñm. Quid pdest
habere diuitias stulto. cum sapi
entiam emere non possit:

Omni tempore diligit qui ami xxxvi.
cus est: et frater in angustiis com
pbatur. Homo stultus plaudet
manibus: cũ spoponderit p ami
co suo. Qui meditatur discordias
diligit rixas: et qui exaltat os su
um querit ruinã. Qui puersi cor
dis est non inueniet bonũ: et qui
uertit linguã incidet in malum.
Natus est stultus in ignominia
sua: sed nec pater in fatuo letabitur.
Animus gaudens etatẽ floridam
facit: sps tristis exsiccat ossa. Mu
nera de sinu impius accipit: ut
puertat semitas iudicii. In facie
prudentis lucet sapientia: oculi
stultorũ in finib; terre. Ira patris
filius stultus: et dolor matris que
genuit eũ. Non est bonũ dãpnũ
inferre iusto: nec percutere pnci
pem qui recta iudicat. Qui mo
deratur sermones suos. doctus et
prudens est: et preciosi sps uir
eruditus. Stultus quoq; si tacu
erit. sapiens reputabitur: et si cõ
presserit labia sua intelligens.
Occasiones querit qui uult rece xviii
dere ab amico: omni tempore erit
exprobrabilis. Non recipit stultus
uerba prudentie: nisi ea dixerit.
que uersantur in corde eius.
Impius cum in pfundũ xxxvii
uenerit peccatorũ contempnit:
sed sequitur eum ignominia et
opprobrium. Aqua pfunda uer
ba ex ore uiri: et torrens redun
dans fons sapientie. Accipe pso
nam impii in iudicio non ẽ. bonũ:

xvi ut declines a ueritate iudicii. La
bia stulti inmiscent se rixis: et
os eius iurgia prouocat. Os stulti
contritio eius: et labia ipsius rui
na anime eius. Verba bilinguis
quasi simplicia: et ipsa perueniunt
usque ad interiora uentris. Qui
mollis et dissolutus est in opere suo:
frater est sua opera dissipantis. Tur
ris fortissima nomen domini: ad ipsam
currit iustus et exaltabitur. Sub
stantia diuitis urbs roboris eius:
et quasi murus ualidus circum
dans eum. Antequam conteratur:
exaltatur ~~exaltatur~~ cor hominis:
et antequam glorificetur: humili
atur. Qui prius respondet quam
audiat: stultum se esse demonstrat.
et confusione dignum. Spiritus uiri
sustentat inbecillitatem suam: spiritum
uero ad irascendum facilem. quis
poterit sustinere? Cor prudens
possidebit scientiam: et auris sapi
entium querit doctrinam. Donum
hominis dilatat uiam eius: et an
te principes spacium ei facit. Iu
stus prior est accusator sui: uenit
amicus eius et inuestigabit eum.
Contradictiones comprimit
sors: et inter potentes quoque di
iudicat. Frater qui adiuuatur
xxvii a fratre. quasi ciuitas firma: et iu
dicia quasi uectes urbium. De fru
ctu oris uiri replebitur uenter
eius: et genimina labiorum illius
saturabunt eum. Mors et uita
in manu lingue: qui diligunt
eam comedent fructus eius.

Qui inuenit mulierem bonam capitulum xxxviii
inuenit bonum: et hauriet iocun
ditatem a domino. Cum obsecrationibus
loquetur pauper: et diues effabitur
rigide. Vir amabilis ad societatem:
magis amicus erit quam frater. Me xix c
lior pauper qui ambulat in simpli
citate sua: quam diues torquens
labia insipiens. Ubi non est scien
tia anime. non est bonum: et qui
festinus est pedibus offendit. Stulti
cia hominis supplantat gressus eius:
et contra dominum feruet animo suo.
Diuitie addunt amicos plurimos:
a paupere autem et hi quos habuit
separantur. Testis falsus non erit in
punitus: et qui mendacia loquitur
non effugiet. Multi colunt personam
potentis: et amici sunt dona tri
buentis. Fratres pauperis hominis
oderunt eum: insuper et amici pro
cul recesserunt ab eo. Qui tantum
uerba sectatur nichil habebit:
qui autem possessor est mentis. di
ligit animam suam. et custos
prudentie inueniet bona. Testis
falsus non erit inpunitus: et qui
loquitur mendacia peribit. Non de
cent stultum delicie: nec seruum
dominari principibus. Doctrina uiri per
patientiam noscitur: et gloria eius
est iniqua pretergredi. Sicut fre
mitus leonis. ita et ira regis: et si
cut ros super herbam. ita et hilari
tas eius. Dolor patris filius stultus:
et tecta iugiter perstillantia litigio
sa mulier. Domus et diuitie dan
tur a parentibus: a domino autem uxor

prudens. Pigredo immittit sopo
rem: et anima dissoluta esuriet.
Qui custodit mandatũ custodit
animã suã: qui autẽ negligit
uias suas mortificabitur.
C. xxxix. Feneratur dño qui miseretur
paupi. et uicissitudinẽ suã red
det ei. Erudi filium tuũ ne de
speres: ad interfectionẽ autẽ eius
ne ponas animã tuã. Qui impa
tiens est sustinebit dampnũ: et
cum rapuerit aliud apponet. Au
di consiliũ et suscipe disciplinam:
ut sis sapiens in nouissimis tuis.
Multę cogitationes in corde uiri:
uoluntas autẽ dñi pmanebit. Ho
mo indigens misericors est: et me
lior paup quã uir mendax. Ti
mor dñi ad uitam: et in plenitu
dine commorabitur. absq; uisita
tione pessimi. Abscondit piger
manum suã sub ascella: nec ad
os suum applicat eam. Pestilente
flagellato. stultus sapientior erit:
si autẽ corripueris sapientẽ. in
telliget disciplinã. Qui affligit
patrem et fugit matrẽ: ignomi
niosus est et infelix. Non cesses
filij audire doctrinam: nec igno
res sermones scientię. Testis ini
quus deridet iudiciũ: et os impi
orũ deuorat iniquitatẽ. Parata
sunt derisorib; iudicia: et mal
lei percutientes stultorũ corpibus.
xx. c. Luxuriosa res uinũ: et tumultu
osa ebrietas. Quicumq; his dele
ctatur: ñ erit sapiens. Sicut ru
gitus leonis. ita et terror regis. q

puocat eum peccat in animã suã.
Honor est homini qui separat se
a contentionib;: omñs autẽ stulti
miscentur contumelijs. Propter
frigus piger arare noluit: men
dicabit ergo estate: et ñ dabitr
ei. Sicut aqua pfunda sic consili
um in corde uiri: sed homo sapi
ens exhauriet illud. Multi homi
nes misericordes uocantur: uirũ autẽ
fidelẽ quis inueniet? Iustus qui
ambulat in simplicitate sua: bea
tos post se filios derelinquet. Rex
qui sedet in solio iudicij: dissipat
omẽ malum intuitu suo.
Quis potest dicere mundũ est cor C. xl.
meum. purus sum a peccato? Pon
dus et pondus. mensura et men
sura: utrũq; abhominabile est
apud dm̃. Ex studijs suis intelligi
tur puer: si munda et recta sunt
opa eius. Aurem audientẽ. et ocu
lum uidentẽ dñs fecit utrũq;. No
li diligere somnũ: ne te egestas
opprimat. Aperi oculos tuos: et
saturare panib;. Malũ est ma
lum ẽ dicit omñs emptor: et cũ
recesserit tunc gl'atur. Aurum et
multitudo gemmarũ et uas pre
tiosum: labia scientię. Tolle ue
stimentũ eius qui fide iussor exti
tit alieni: et pro extraneis aufer
pignus ab eo. Suauis est homini
panis mendacij: et postea imple
bitur os eius calculo. Cogitatio
nes consilijs roborabuntr: et gu
bernaculis: tractanda sunt bella.
Ei qui reuelat misteria et ambu

lat fraudulenter. et dilat labia
sua: ne commiscearis. Qui male
dicit patri suo et matri: extin
guetur lucerna eius in mediis
tenebris. Hereditas ad quam festi
natur in principio: in nouissimo
benedictione carebit. Ne dicas red
dam malum: expecta dominum et libera
bit te.

F. xli. Abhominatio est apud dominum pon
dus et pondus: statera dolosa non
est bona. A domino diriguntur gressus
uiri. quis autem hominum intellige
re potest uiam suam? Ruina est ho
mini deuorare sanctos: et post uota
tractare. Dissipat impios rex sapi
ens: et incuruat super eos fornicem.
Lucerna domini spiraculum hominis:
que inuestigat omnia secreta uen
tris. Misericordia et ueritas custodi
unt regem: et roboratur clemen
tia thronus eius. Exultatio iuue
num fortitudo eorum: et dignitas
senum canities. Liuor uulneris ab
sterget mala: et plage in secreti
xxi. c. oribus uentris. Sicut diuisiones
aquarum. ita cor regis in manu
domini: quocumque uoluerit inclina
bit illud. Omnis uia uiri recta
sibi uidetur: appendit autem cor
da dominus.

F. xlii. Facere misericordiam et iudicium:
magis placent domino quam uicti
me. Exaltatio oculorum et dilata
tio cordis: lucerna impiorum pec
catum. Cogitationes robusti semper
in habundantia: omnis autem
piger: semper in egestate est. Qui
congregat thesauros lingua men
dacii. uanus et excors est: et in
pingetur ad laqueos mortis. Ra
pine impiorum detrahent eos: quia
noluerunt facere iudicium. Peruer
sa uia uiri aliena est: qui autem
mundus est rectum opus eius. Me
lius est sedere in angulo dogmatis:
quam cum muliere litigiosa. et in
domo communi. Anima impii de
siderat malum: non miserebitur
proximo suo. Multato pestilente sa
pientior erit paruulus: et si secte
tur sapientiam. sumet scientiam.
Excogitat iustus de domo impii:
ut detrahat impios a malo. Qui
obturat aurem suam ad clamorem
pauperis: et ipse clamabit et non
exaudietur. Munus absconditum
extinguit iras: et donum in sinu in
dignationem maximam. Gaudium iu
sto est facere iudicium: et pauor
operantibus iniquitatem. Vir qui erra
uerit a uia doctrine: in cetu gi
gantum commorabitur. Qui diligit
epulas in egestate erit: qui amat
uinum et pinguia non ditabitur.
Pro iusto dabitur impius: et pro
rectis iniquus. Melius est habita
re in terra deserta: quam cum mu
liere rixosa et iracunda. Thesau
rus desiderabilis et oleum in ha
bitaculo iusti: et imprudens ho
mo dissipabit illud. Qui sequitur
iusticiam et misericordiam: inueniet
uitam et gloriam. Ciuitatem fortium
ascendit sapiens: et destruxit ro
bur fiducie eius. Qui custodit os

suum et linguã suam: custodit
ab angustiis animã suam.
xliii Supbus et arrogans uocat̃ indo
ctus: qui in ira opatur supbiam.
Desideria occidunt pigrũ: no
luerunt enĩ quicquã manus ei
operari. Tota die concupiscit et de
siderat: qui autẽ iustus est tribu
et et non cessabit. Hostie impiorũ
abhominabiles: que offeruntur
ex scelere. Testis mendax peribit:
uir obediens loquet̃ uictoriam.
Vir impius pcaciter offirmat
uultũ suum: qui autẽ rectus est
corrigit uiam suã. Non est sapi
entia. non est prudentia. non est
consilium contra dñm. Equus
paratur ad diem belli: dñs autem
xxii. c salutẽ tribuet. Melius est nomẽ
iustũ quã diuitie multe: sup
argentũ et aurũ grã bona. Diues
et paup obuiauerunt sibi: utri
usq; opatus est dñs. Callidus ui
dit malũ et abscondit se: inno
cens ptransiit et afflictus ẽ dãp
no. Finis modestie timor dñi: di
uitie et glã. et uita. Arma et
gladii in uia puersi: custos autem
anime sue longe recedit ab eis. Pro
uerbium est adolescens iuxta uiã
suã. etiam cũ senuerit non rece
det ab ea. Diues paupib; impat:
et qui accipit mutuũ seruus est
fenerantis. Qui seminat iniquita
tem metet mala: et uirga ire sue
consũmabitur. Qui pnus ẽ ad mi
sericordiam benedicetur: de panibus
enĩ suis dedit paupi. Eice deriso
rem. et exibit cum eo iurgiũ: cessa
buntq; cause et contumelie. Qui
diligit cordis mundiciã: ppter gra
tiam labiorũ suorũ habebit ami
cũ regem. Oculi dñi custodiunt
scientiam: et supplantant̃ uerba
iniqui. Dicit piger leo est foris: in
medio platearũ occidendus sum.
Fouea pfunda os aliene: cui irat̃
est dñs incidet in eam. Stulticia
colligata est in corde pueri: et
uirga discipline fugabit eam.
Qui calumpniatur paupem ut
augeat diuitias suas: dabit ipse
ditiori et egebit. Inclina aurem
tuã et audi uerba sapientiũ: ap
pone autẽ cor ad doctrinã meam.
que pulchra erit tibi cum serua
ueris eam in corde tuo. et redun
dabit in labiis tuis: ut sit in dño
fiducia tua. unde et ostendi eam
tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi
tripliciter in cogitationib; et sci
entia. ut ostenderẽ tibi firmitatẽ
et eloquia ueritatis. respondere
ex his qui miserunt te. Non faci
as uiolentiã paupi. quia paup
est: neq; conteras egenũ in porta.
quia dñs iudicabit causam eius.
et configet eos. qui confixerunt
animam eius.
Noli esse amicus homini iracũ xliiii
do: neq; ambules cũ uiro furioso.
ne forte discas semitas eius. et su
mas scandalum anime tue. No
li esse cum his qui defigunt ma
nus suas. et qui uades se offerũt
pro debitis. Si enĩ non habes un

de restituas. quid cause est ut tol
las operimentū de cubili tuo? Ne
transgrediaris terminos antiqs:
quos posuerunt patres tui. Vi
disti uirū uelocem in ope suo:
coram regib; stabit nec erit ante
xxiii c. ignobiles. Quando sederis ut co
medas cum principe. diligenter
attende que posita sunt ante fa
ciem tuā. et statue cultrū in gut
ture tuo. si tamen habes potestatē
in animā tuā. Ne desideres de ci
bis eius in quo est panis menda
cij. Noli laborare ut diteris: sed
prudentie tue pone modū. Ne
erigas oculos tuos ad opes quas
habere non potes: quia facient
sibi pennas quasi aquile. et uo
labunt in celum. Ne comedas
cū homine inuido: et ne deside
res cibos eius. qm̄ in similitudi
ne arioli et coniectoris estimat
qđ ignorat. Comede et bibe di
cet tibi: et mens eius n̄ est tecum.
Cibos quos comederas euomes:
et pdes pulchros sermones tuos.
In aurib; insipientiū ne loqua
ris: quia despicient doctrinam
eloquij tui. Ne attingas termi
nos paruulorū: et agrū pupil
lorum ne introeas. Propinquus
enī eorū fortis est: et ipse iudica
bit contra te causam illorū. In
grediatur ad doctrinam cor tuū:
et aures tue ad uerba scientie.
Noli subtrahere a puero disci
plinā. Si enī pcusseris eū uirga:
non morietur. Tu uirga percuties
eum: et animam eius de inferno
liberabis.
Fili mi si sapiens fuerit animus xlv.
tuus: gaudebit tecū cor meū. et
exultabunt renes mei. cum locu
ta fuerint rectū labia tua. Non
emuletur cor tuū peccatores. sed
in timore dn̄i esto tota die: quia
habebis spem in nouissimo. et pre
stolatio tua non auferetur. Audi
fili mi et esto sapiens: et dirige in
uia animū tuū. Noli esse in con
uiuijs potatorum. nec in comes
sationib; eorū qui carnes aduer
cendū conferunt: quia uacan
tes potib; et dantes simbola con
sumentur. et uestietur pannis dor
mitatio. Audi patrem tuū qui
genuit te: et ne contempnas cū
senuerit mater tua. Veritatē
eme: et noli uendere sapientiā
et doctrinā. et intelligentiam.
Exultat gaudio pater iusti: qa
sapientē genuit. letabit in eo.
Gaudeat pater tuus et mater
tua: et exultet que genuit te.
Prebe fili mi cor tuum michi:
et oculi tui uias meas custodiant.
Fouea enī pfunda est meretrix:
et puteus angustus aliena. Insi
diatur in uia quasi latro: et qs
incautos uiderit interficiet. Cui
ue. cuius patri ue. cui fouee.
cui sine causa uulnera. cui suf
fusio oculorū: Nonne his qui
morant in uino. et student ca
licib; epotandis. Ne intuearis
uinū quando flauescit: cum